

OLIIY TA'LIM MUASSASALARI FAOLIYATINI DAVLAT XUSUSIY-SHERIKLIK LOYIHALARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISH

Abdurashidova Aziza Abdurauf qizi

Bank moliya akademiyasi

Annotatsiya: *Bugungi kunda biznes talab qilinmoqda va ta'lim sohasidagi ijtimoiy investitsiyalarni rivojlantirishga faol hissa qo'shmoqda. Bizning zamonamizda kompaniyaning ijtimoiy mas'uliyatining asosiy mazmuni ta'lim muassasalari, tarkibiy bo'linmalar, o'quv va ilmiy jamoalar bilan o'zaro hamkorlik, kompaniyaning mavjudligini kengaytirish, shuningdek, ta'lim jarayonining o'zida, shu jumladan boshqaruv organi, shu jumladan nazorat, monitoring va boshqa turdagi kengashlar. Shu bilan birga, asosiy xususiy sektor xayriya yordami, homiylik yoki oddiy ehsonlar bilan cheklanib, bugungi kungacha faol ishtirok etish va o'z-o'zini tarbiyalashga, o'z-o'zini rivojlantirishga, moddiy bazani yaxshilashga, noyob mutaxassislar va tizimlarni jalb qilishga qaratilgan; kadrlar tayyorlash, shuningdek, ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayoni va uning mavjud hududi, boshqa xayriya tashkilotlarining mablag'larini jalb qilish, shuningdek, zamonaviy ta'lim loyihalari va tuzilmalarini amalga oshirish uchun shaxsiy byudjetlar va DXH asosida. Bir kompaniya ichida ham, oliy ta'lim doirasida ham korporativ universitetlarning tashkil etilishi odatiy misoldir.*

Ta'limga ijtimoiy investitsiyalarning asosiy turlari quyidagilar bo'lishi mumkin:

- ✓ ta'lim muassasasini rivojlantirish uchun mo'ljallangan fondlar, rivojlanish jang'armalari va boshqa fondlarga, grant ta'lim dasturlariga xayriya ko'rinishidagi moliyaviy investitsiyalar;
- ✓ butun yoki uning mavjud bo'lgan hududida mehnat bozorini yaxshilash yoki o'zgartirishga qaratilgan to'g'ridan-to'g'ri ijtimoiy investitsiyalar;
- ✓ birgalikda moliyalashtirish va o'zaro manfaatdorlikka asoslangan qo'shma loyihalarni ishlab chiqish;
- ✓ ta'lim muassasasi manfaatlarini himoya qilish, birgalikda aksiya va tadbirlar o'tkazish;
- ✓ ta'lim muassasasiga tovarlar va xizmatlarni bepul taqdim etish.

DXSh loyihalarini boshqarish tizimining muvaffaqiyati mezonlari va ularning xususiyatlari Shu munosabat bilan shakllangan va samarali faoliyat yuritayotgan davlat-xususiy sheriklik tizimida xususiy va davlat sektorlarining o'zaro hamkorligini amalga oshirishning samarali mexanizmlarini izlash zarur.

Davlat-xususiy sheriklikning (DXSh) xorijiy tajribasi hamkorlikning ushbu modeli bilan bog'liq afzalliklar, imkoniyatlar, xavf va qiyinchiliklarni ko'rsatdi. Xususan, DXShlar davlatga xususiy sektor resurslaridan, ekspertizadan va davlat loyihalarini amalga oshirishda innovatsiyalardan foydalanish imkonini beradi, shu bilan birga moliyaviy risklarni yumshatadi va davlat xizmatlari samaradorligini

oshiradi. Qolaversa, davlat-xususiy sheriklik loyihalari moliyaviy tejamkorlikning hozirgi tendentsiyasi tufayli ommalashib bormoqda, chunki ular hukumatlarga xavfni xususiy sektorga o'tkazish, byudjet xarajatlarini kamaytirish va maqsadli narxlarni belgilash orqali xizmatlardan foydalanuvchilarga xarajatlarni o'tkazish imkonini beradi.

Konsessiya mexanizmidan foydalangan holda keng miqyosli investisiya loyihalarini amalga oshirish uchun qo'shimcha investisiyalarni jalb qilish uchun moliyaviy yordam talab qilinishi mumkin.

Ushbu masalaning mumkin bo'lgan yechimi loyiha moliyalashtirish vositasidan foydalanishning ijobiy xalqaro amaliyoti bo'lishi mumkin, unda konsessioner shaxsida DXSH mexanizmidan foydalangan holda muayyan loyihani amalga oshirish uchun loyiha homiysi tomonidan yaratilgan maxsus moliyaviy kompaniya bo'lishi mumkin.

Uning moslashuvchanligi tufayli ushbu shakl beqaror iqtisodiyot sharoitida mablag'to'plashning samarali vositasidir.

Loyihani moliyalashtirish vositasining o'ziga xos xususiyati loyihaning joriy va kelajakdagi pul oqimlarini barqaror ishlab chiqarish qobiliyatini baholashdan iborat bo'lib, bu oqimlarga xizmat ko'rsatish va qarzni qaytarish va loyihaga sarmoya kiritgan kapital daromadlarini to'lash uchun ablag'manbayi bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa

Davlat xizmatchilari va xususiy sektor vakillarini tayyorlash va malakasini oshirishni ta'minlash. DXSH investisiya loyihalarini amalga oshirish uchun vosita sifatida rivojlanish bosqichida turibdi, shuning uchun ham davlat xizmatchilari va xususiy sektor vakillarining malakasini oshirish masalasini o'rganish zarur.

Shu munosabat bilan, davlat xizmatchilarini tayyorlash va malakasini oshirish dasturlarida DXSH sohasidagi seminarlar va treninglarni o'tkazilishini ko'rib chiqish va tashkil etish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirishning huquqiy va institusional bazasini yaratish bo'yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to'g'risida"gi 2018 yil 20 oktyabrda PQ-3980-sonli qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi davlat-xususiy sherikchilikni rivojlantirish agentligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi 2018 yil 13 dekabrda 1009-sonli qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Davlat-xususiy sheriklik loyihalarini amalga oshirish tartibini takomillashtirish to'g'risida"gi 2020 yil 26 apreldagi 259-son qarori.

FOYDALANILGAN SAYTLAR:

1. <https://yuz.uz/uz/news/davlat-xususiy-sherikligi-madaniyat-sohasiga-qay-darajada-zarur>
2. <https://lex.uz/docs/-4329270>
3. https://www.norma.uz/oz/qonunchilikda_yangi/dhsh_loyihalari_qanday_m_oliyalashtiriladi
4. <https://lex.uz/docs/4104705>
5. <https://lex.uz/docs/4798603>
6. <https://lex.uz/ru/docs/4007891>